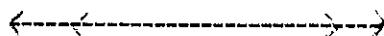

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2004-2005
Α΄ ΣΕΙΡΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΜΑΘΗΜΑ : ΙΣΤΟΡΙΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Οι ερωτήσεις του Μέρους Α΄ απαιτούν απάντηση σε μορφή έκθεσης (ιστορικού δοκιμίου) και ελέγχουν τις γνώσεις και ιδιαίτερα την κρίση και τη συνθετική ικανότητα του υποψηφίου.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 25 μονάδες (2Χ25=50).

ΕΡΩΤΗΣΗ 1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 25)

«Η κατάσταση που επικρατούσε στη Βαλκανική Χερσόνησο και την Ανατολική Μεσόγειο στις αρχές του 20ού αιώνα, καθώς επίσης και η γερμανική επεκτατική πολιτική στην Ανατολή, οδήγησαν το 1912 στην έκρηξη του Πρώτου Βαλκανικού Πολέμου».

Να σχολιάσετε και να τεκμηριώσετε αυτή την άποψη.

(Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, σελ. 34-37)

Εισαγωγή (μονάδες 2) **3**

Στις αρχές του 20ού αιώνα επικρατούσε ένταση στη Βαλκανική Χερσόνησο και την Ανατολική Μεσόγειο, η οποία προκλήθηκε από την πολιτική των Νεοτούρκων, τους ανταγωνισμούς των Μεγάλων Δυνάμεων και τους εθνικούς οραματισμούς των βαλκανικών λαών. Η κατάσταση αυτή οδήγησε τελικά στην έκρηξη του Πρώτου Βαλκανικού Πολέμου.

Κύριο θέμα

Λόγοι που δημιούργησαν την ένταση

Α') Η πολιτική των Νεοτούρκων (μονάδες 3)

Με την επικράτησή τους οι Νεότουρκοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία υποσχέθηκαν ισονομία και ελευθερία των εθνοτήτων που ζούσαν στα εδάφη της. Σύντομα όμως μετέβαλαν πολιτική και υιοθέτησαν τακτική διώξεων και εκτουρκισμού των εθνοτήτων στην Ευρωπαϊκή Τουρκία, κατάσταση που είχε ως αποτέλεσμα την αντίδραση των βαλκανικών κρατών και τη δημιουργία έντασης στις σχέσεις τους.

Β') Οι ανταγωνισμοί των Μεγάλων Δυνάμεων (μονάδες 10)

- **Επεκτατική πολιτική της Ιταλίας.** Η Ιταλία επιχειρεί να επεκτείνει το γεωγραφικό χώρο των συμφερόντων της και επιτίθεται εναντίον της Λιβύης, που ήταν κτήση τουρκική. Η αντίσταση των τουρκικών δυνάμεων την αναγκάζει να μεταφέρει τον πόλεμο στα Δωδεκάνησα (Μάιος 1912), τα οποία και καταλαμβάνει.
- **Η επεκτατική πολιτική της Γερμανίας.** Η Γερμανία προσπαθεί να διεισδύσει οικονομικά στην Ανατολή («πορεία προς ανατολάς») σε αναζήτηση νέων αγορών και πρώτων υλών, φιλοδοξώντας να αντικαταστήσει τα αγγλογαλλικά κεφάλαια. Η πολιτική αυτή ανησυχεί τους δυτικούς και τη Ρωσία.
- **Η επιδίωξη της Ρωσίας να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στα Βαλκάνια.** Επεδίωξε και πέτυχε τη σύναψη συμμαχίας μεταξύ Σερβίας και Βουλγαρίας (Μάρτιος 1912) εναντίον της Τουρκίας.
- **Η Αγγλία και η Γαλλία επιδιώκουν την προστασία των συμφερόντων τους στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.** Για το λόγο αυτό η Αγγλία πείθει την Ελλάδα να συνάψει αμυντική συμμαχία με τη Βουλγαρία (Μάιος 1912) και στρατιωτική συμφωνία αλληλοϋποστήριξης, εάν η κατάσταση κατέληγε σε πόλεμο με την Τουρκία. Αργότερα στις συμφωνίες εναντίον της Τουρκίας προστίθεται και το Μαυροβούνιο (Ιούνιος 1912).

Γ') Εθνικοί οραματισμοί βαλκανικών λαών (μονάδες 7)

- **Πολιτική της Ελλάδας ήταν η προστασία των δικαιωμάτων της στη Μακεδονία και στη Θράκη και η απελευθέρωση των υποδούλων Ελλήνων στους Τούρκους.** Γι' αυτό και εργάστηκε για τη σύμπληξη της Βαλκανικής Συμμαχίας εναντίον της Τουρκίας. Αποφεύγει όμως την ένταση με την Τουρκία, μέχρι να είναι έτοιμη η Ελλάδα να αναλάβει δράση. Για το λόγο αυτό ο πρωθυπουργός δε

δέχτηκε αντιπροσωπεία των Κρητών στην ελληνική βουλή. Την αυτοδιάθεση των Κρητών δεν ευνοούσαν ούτε οι Μεγάλες Δυνάμεις, λόγω αλληλοσυγκρουομένων συμφερόντων στην περιοχή και γιατί ενδεχόμενη αυτοδιάθεσή τους θα πυροδοτούσε ανάλογες απαιτήσεις από άλλες αλύτρωτες εθνότητες στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

- 1,5 • **Η πολιτική της Βουλγαρίας για αυτόνομη Μακεδονία.**
- 1,5 • **Η πολιτική της Σερβίας για προσάρτηση της Μακεδονίας.**

Επίλογος (μονάδες 2)

Όπως διαμορφώθηκε η κατάσταση στην περιοχή των Βαλκανίων οδηγούσε αναπόφευκτα σε σύγκρουση με την Τουρκία, για την οποία η Ελλάδα ήταν πλήρως έτοιμη.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2 (ΜΟΝΑΔΕΣ 25)

«Ο ηρωικός αγώνας της Ελλάδας εναντίον των δυνάμεων του Άξονα κράτησε από την 28^η Οκτωβρίου 1940 ως την 31^η Μαΐου 1941».

Να αναφερθείτε στις συνθήκες κάτω από τις οποίες εξερράγη ο ελληνοϊταλικός πόλεμος, να εκθέσετε τα γεγονότα τόσο του ελληνοϊταλικού όσο και του ελληνογερμανικού πολέμου και να αξιολογήσετε τη συμβολή της Ελλάδας στην εξέλιξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

(Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, σελ. 240, 243, 246, 255, 256, 259)

Εισαγωγή (μονάδες 3)

Πράγματι η επεκτατική πολιτική του Χίτλερ και του Μουσολίνι προσκρούει στο Ελληνικό ΟΧΙ. Η ιδεολογία του καθεστώτος στην Ελλάδα, αν και όμοια με αυτή του Άξονα, αντιστρατεύεται το στρατιωτικό και πολιτικό επεκτατισμό του. Η πορεία του πολέμου καταδεικνύει τη σημαντικότητα του ΟΧΙ, όπως ακριβώς θα εξετάσουμε πιο κάτω.

Κύριο θέμα

Συνθήκες έκρηξης ελληνοϊταλικού πολέμου (μονάδες 5) 4

- Αρχίζοντας την υλοποίηση των σχεδίων τους για την Ανατολική Μεσόγειο και τα Βαλκάνια, οι Ιταλοί καταλαμβάνουν την Αλβανία το 1939 και ακολουθεί περίοδος προκλήσεων της Ιταλίας προς την Ελλάδα.
- Τορπίλλισμός του ελληνικού αντιτορπιλικού «Έλλη» στις 15 Αυγούστου 1940 στο λιμάνι της Τήνου.

- Επειδή οι προκλήσεις δεν είχαν το αναμενόμενο αποτέλεσμα, ακολουθεί ιταλικό τελεσίγραφο στις 28 Οκτωβρίου 1940, με το οποίο η Ιταλία απαιτεί από την Ελλάδα να επιτρέψει στα στρατεύματά της την είσοδο στη χώρα. Το τελεσίγραφο απορρίπτεται από τον πρωθυπουργό Ιωάννη Μεταξά.

Γεγονότα του ελληνοϊταλικού πολέμου (μονάδες ~~5~~ 6)

Ο ελληνοϊταλικός πόλεμος κράτησε από την 28^η Οκτωβρίου 1940 μέχρι την 30ή Απριλίου 1941, όταν τα γερμανικά στρατεύματα επιτέθηκαν εναντίον της χώρας. Μπορεί να διακριθεί σε τρεις φάσεις.

- **Πρώτη φάση:** αντιμετώπιση της ιταλικής επίθεσης
- **Δεύτερη φάση:** ελληνική αντεπίθεση, εξουδετέρωση ιταλικής αντίστασης, διείσδυση στη Βόρειο Ήπειρο και κατάληψη πολλών πόλεων, μεταξύ των οποίων η Κορυτσά, η Μοσχόπολη, το Πόγραδετς, το Αργυρόκαστρο, οι Άγιοι Σαράντα.
- **Τρίτη φάση:** Επιτυχής αντιμετώπιση της εαρινής επίθεσης των Ιταλών.

Σημαντική ήταν η συμβολή της ελληνικής αεροπορίας, παρά τον ανεπαρκή εξοπλισμό της και την εκπαίδευση των στελεχών της. Ουσιαστική επίσης ήταν η συμβολή του ναυτικού, το οποίο προστάτευσε τις μεταφορές και τις ακτές και προσέβαλε τις μεταφορές των Ιταλών.

Γεγονότα ελληνογερμανικού πολέμου (μονάδες 5)

- Μετά την κάμψη της γιουγκοσλαβικής αντίστασης, οι Γερμανοί επιτίθενται εναντίον της Ελλάδας στις 6 Απριλίου 1941.
- Ο ελληνικός στρατός μάχεται ηρωικά, υποχωρεί όμως μπροστά στις υπέρτερες γερμανικές δυνάμεις.
- Συνθηκολόγηση στις 24 Απριλίου.
- Φυγή της κυβέρνησης και του βασιλιά από τη χώρα.
- Αντίσταση στις γερμανικές δυνάμεις στην Κρήτη μέχρι το τέλος Μαΐου 1941.

Συμβολή της Ελλάδας στην εξέλιξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου (μονάδες ~~5~~ 5)

- Τόνωση του ηθικού των λαών που είχαν υποταχθεί στους Γερμανούς.
- Ενθάρρυνση των λαών που δίσταζαν να αντισταθούν στο φασισμό.
- Πλήγμα στο γόητρο του Μουσολίνι.

Συνολικά πέντε μονάδες
5

- Οι Αμερικανοί επηρεάζονται θετικά για έξοδο στον πόλεμο εναντίον των δυνάμεων του Άξονα.
- Καταστροφή επίλεκτων μονάδων του γερμανικού στρατού από την αντίσταση στην Κρήτη.
- Αναβολή της επίθεσης του Χίτλερ εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης.
- Καθής γέννηση Γερμανών και Ευρωπαίων στην Ελλάδα

Επίλογος (μονάδες 2)

Η ηρωική αντίσταση των Ελλήνων τόσο εναντίον των Ιταλών όσο και εναντίον των Γερμανών γέννησε ελπίδες για νίκη εναντίον των δυνάμεων του Άξονα και συνέβαλε σημαντικά στην τελική έκβαση του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3 (μονάδες 25)

«Μεταξύ των ετών 1931-1939 η μεν Κοινωνία των Εθνών αδυνατεί να συγκρατήσει τα φασιστικά καθεστώτα, τα δε δημοκρατικά κράτη επιδεικνύουν αναποφασιστικότητα απέναντί τους, με αποτέλεσμα την έκρηξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου».

Να αναλύσετε και να σχολιάσετε αυτή την άποψη.

(Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, σελ. 235-239)

Εισαγωγή (μονάδες 3)

Πράγματι μεταξύ των ετών 1931-1939 οι προκλήσεις των φασιστικών καθεστώτων δεν αντιμετωπίζονται αποφασιστικά ούτε από την Κοινωνία των Εθνών ούτε από τα δημοκρατικά κράτη με αποτέλεσμα την αποθράυσή τους, που τελικά οδήγησε στην έκρηξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

Κύριο θέμα

Αδυναμία της Κοινωνίας των Εθνών (ΚτΕ) (μονάδες 6)

- Επίθεση της Ιαπωνίας το 1931 εναντίον της κινεζικής επαρχίας της Μαντζουρίας και αδυναμία της ΚτΕ να την αντιμετωπίσει.
- Αποδυνάμωση της ΚτΕ με την εγκατάλειψή της από την Ιαπωνία το 1933.
- Η Γερμανία εγκαταλείπει τη διάσκεψη για τον αφοπλισμό το 1933 και το 1934 την ίδια την ΚτΕ.
- Επαναφορά της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας στη Γερμανία το 1935, παρά την απαγόρευσή της από τη συνθήκη των Βερσαλλιών, χωρίς ουσιαστική αντίδραση από μέρους της ΚτΕ.

- Επίθεση της Ιαπωνίας κατά της Κοινωνίας των Εθνών και η αποχώρησή της από την ΚτΕ.

Αναποφασιστικότητα των δημοκρατικών κρατών (μονάδες 10)

Μια σειρά από ενέργειες των φασιστικών καθεστώτων είτε δεν αντιμετωπίζονται καθόλου από τα δημοκρατικά κράτη είτε συναντούν μόνο τη χλιαρή τους αντίδραση.

- Μετά τη βοήθεια που Γερμανία και Ιταλία προσφέρουν στο στρατηγό Φράνκο ακολουθεί η υπογραφή συνθήκης συμμαχίας μεταξύ τους το 1936 (δημιουργία του Άξονα Ρώμης-Βερολίνου).
- Υπογραφή του Αντιδιεθνιστικού Συμφώνου μεταξύ Γερμανίας, Ιταλίας και Ιαπωνίας.
- Το 1936 η Γερμανία καταλαμβάνει την αποστρατικοποιημένη ζώνη της Ρηνανίας.
- Εξαναγκασμός της Αυστρίας να ενωθεί με τη Γερμανία το 1938.
- Μπροστά στην απαίτηση της Γερμανίας για προσάρτηση τσεχοσλοβακικών εδαφών (1938) και στην αντίσταση Αγγλίας και Γαλλίας, συνέρχεται στις 30 Σεπτεμβρίου 1938 διάσκεψη στο Μόναχο, στην οποία συμμετέχουν Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία και Ιταλία. Ο Χίτλερ τις απειλεί με πόλεμο την Αγγλία και τη Γαλλία, οπότε αυτές εγκαταλείπουν τη Τσεχοσλοβακία (συμφωνία του Μονάχου), επιδεικνύοντας ξανά αναποφασιστικότητα στις προκλήσεις των φασιστικών καθεστώτων.
- Διάλυση της Τσεχοσλοβακίας: η δυτική (Βοημία) μεταβάλλεται από τους Γερμανούς το 1939 σε γερμανικό προτεκτοράτο, ενώ η ανατολική (Σλοβακία) ανακηρύσσεται σε ανεξάρτητο κράτος, υπό την κηδεμονία της Γερμανίας.
- Τον Απρίλιο του 1939 η Ιταλία καταλαμβάνει την Αλβανία.
- Το 1937 η Ιαπωνία συγκρούεται με την Κίνα. *(δεν είναι απαραίτητο για να θεωρηθεί η ήττα ή η απάντηση)*

Η έκρηξη του πολέμου (μονάδες 4)

- Η προκλητική συμπεριφορά του Χίτλερ οδήγησε την Αγγλία και τη Γαλλία στην απόφαση να αντιμετωπίσουν με τα όπλα οποιαδήποτε χώρα δεχόταν επίθεση, έχοντας κυρίως κατά νουν τις επιθετικές διαθέσεις της Γερμανίας απέναντι στην Πολωνία.
- Απαίτηση του Χίτλερ να παραχωρήσει η Πολωνία το διάδρομο του Ντάντσιχ στη Γερμανία, ιδιαίτερα μετά την υπογραφή του Συμφώνου Μολότωφ-Ρίμπεντροπ μεταξύ Γερμανίας και Σοβιετικής Ένωσης, τον Αύγουστο του 1939.

- Εισβολή της Γερμανίας στην Πολωνία την 1^η Σεπτεμβρίου του 1939 και κήρυξη του πολέμου από την Αγγλία και Γαλλία εναντίον της Γερμανίας την 3^η Σεπτεμβρίου του 1939.

Επίλογος (μονάδες 2)

Η έκρηξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου έβαλε την ανθρωπότητα σε μια χωρίς προηγούμενο περιπέτεια, που άλλαξε τη μέχρι τότε μορφή του κόσμου.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Οι ερωτήσεις του Μέρους Β΄ απαιτούν σύντομη απάντηση και ελέγχουν κυρίως τις γνώσεις και το βαθμό κριτικής ικανότητας. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 15 μονάδες (2X15=30)

ΕΡΩΤΗΣΗ 1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

«Μετά το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου δημιουργούνται στην Ευρώπη μια σειρά από νέα κράτη».

Να αναφερθείτε στα νέα αυτά κράτη και να εκθέσετε τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν.

(Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, σελ. 70-71)

Μετά το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, από το διαμελισμό της Αυστροουγγαρίας και από την αφαίρεση εδαφών που ανήκαν στη Ρωσία, δημιουργούνται νέα κράτη, τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. (μονάδα 1)

Τα νέα κράτη (μονάδες 13)

- **Νοτιοσλαβία:** Εκτός από τους κατοίκους του πρώην σερβικού βασιλείου περιλαμβάνει και 7 εκατομμύρια Σλάβους, πρώην υπηκόους της Αυστροουγγαρίας. Κατοικούν επίσης σε αυτή λαοί που έχουν διαφορετική πνευματική καλλιέργεια και διαφορετικά θρησκευματα. Οι Κροάτες και οι Σλοβένοι είναι καθολικοί, οι Σέρβοι ορθόδοξοι και οι Βόσνιοι μωαμεθανοί. Η συνύπαρξη αυτή θα αποτελέσει στοιχείο αδυναμίας του νέου κράτους.
- **Τσεχοσλοβακία:** Περιλαμβάνει τρεις διαφορετικές εθνότητες, τη τσεχική, τη σλοβακική και τη ρουτινική. Ακόμα στους κόλπους του νέου κράτους ζει μια ισχυρή γερμανική μειοψηφία, που συνιστά παράγοντα αστάθειας για το νέο κράτος.

- **Πολωνία:** Η Πολωνία περιλαμβάνει στα εδάφη της και τις περιοχές της Άνω Σίλεσίας, της Ανατολικής Γαλλικίας και ένα διάδρομο προς τη Βαλτική στο έδαφος του Ντάντσιχ, οι οποίες περιλαμβάνουν συμπαγείς γερμανικές μειονότητες, που δε θέλουν να ενταχθούν στο νέο κράτος.
- **Λιθουανία, Εσθονία, Λεττονία και Φινλανδία** Είναι χώρες που προήλθαν μετά την αναγνώριση από τη Ρωσία του δικαιώματος αυτοδιάθεσης, με τη συνθήκη του Μπρέστ-Λιτόφσκ. Οι χώρες αυτές θα βρίσκονται κάτω από τη ρωσική απειλή.

Οι νέες αυτές χώρες αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα: οικονομική αστάθεια, πολιτική ανωριμότητα και τον εθνικισμό των μειοψηφιών που περικλείουν στα εδάφη τους και την απειλή από τους ισχυρούς τους γείτονες (Γερμανία, Σοβιετική Ένωση). (μονάδα 1)

ΕΡΩΤΗΣΗ 2 (μονάδες 15)

Να παρουσιάσετε και να αξιολογήσετε το έργο της διακυβέρνησης του Ελευθερίου Βενιζέλου στον εσωτερικό τομέα κατά την περίοδο 1928-1932. (Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, σελ. 203, 207)

Η κυβέρνηση Βενιζέλου κατά την περίοδο 1928-1932 επετέλεσε αξιόλογο έργο στον εσωτερικό τομέα, ωστόσο μέρος του έργου της αμφισβητήθηκε έντονα. (μονάδα 1)

Το έργο της κυβέρνησης (μονάδες 13)

- Στην παιδεία πραγματοποιούνται μεταρρυθμίσεις με κατευθυντήριες γραμμές την ανάπτυξη των τεχνικών και επαγγελματικών σχολών και τη βελτίωση των συνθηκών παροχής της παιδείας.
- Επέκταση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης από τέσσερα σε έξι χρόνια.
- Εισαγωγή για πρώτη φορά της διδασκαλίας της δημοτικής γλώσσας στα γυμνάσια.
- Ίδρυση 3000 περίπου νέων σχολείων.
- Πραγματοποίηση πολλών εγγειοβελτιωτικών έργων, κυρίως στη Μακεδονία.
- Κατασκευή αξιόλογου οδικού δικτύου.
- Πάταξη της ληστοκρατίας.
- Ίδρυση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Αμφισβητούμενο έργο είναι η ψήφιση του «ιδιώνυμου» το 1929. Πρόκειται για νόμο εναντίον της κομμουνιστικής προπαγάνδας. Πρόβλεπε τα εξής:

- Ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών για τους παραβάτες.
- Για τους δημοσίους υπαλλήλους απομάκρυνση από την υπηρεσία τους.
- Τον τρόπο διάλυσης των σωματείων που ελέγχονταν από το Κ.Κ.Ε.

ιδιώνυμο

4

Το «ιδιώνυμο» αποτέλεσε την απαρχή εισαγωγής σειράς μέτρων για τον έλεγχο του φρονήματος των πολιτών και δημιουργίας πληροφοριοδοτών γι' αυτό το σκοπό.

Η διεθνής οικονομική κρίση έγινε αισθητή και στην Ελλάδα και κλόνισε την κυβέρνηση Βενιζέλου. Ο πρωθυπουργός αναγκάζεται να πάρει τέτοια οικονομικά μέτρα, που στην πραγματικότητα σήμαιναν κήρυξη της χώρας σε πτώχευση. Ο Βενιζέλος παραιτείται το Μάιο του 1932. (μονάδα 1)

ΕΡΩΤΗΣΗ 3 (μονάδες 15)

«Το 1945 ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής Χάρυ Τρούμαν διατυπώνει το 'δόγμα Τρούμαν' και αρχίζει να εφαρμόζει την πολιτική της συγκράτησης».

Πού στόχευε η πολιτική αυτή και με ποιες συγκεκριμένες ενέργειες υλοποιήθηκε;

(Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, σελ. 303-305)

Το 1945 οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής σκληρύνουν τη στάση τους απέναντι στη Σοβιετική Ένωση, γιατί φοβούνται την επέκταση του κομμουνισμού και γιατί τρέφουν μεγάλη αυτοπεποίθηση, αφού είναι η μόνη χώρα που κατέχει την ατομική βόμβα. Με στόχους τη συγκράτηση των κομμουνιστών και την παρεμπόδιση επέκτασής τους σε άλλες περιοχές του πλανήτη, ο πρόεδρος Χάρυ Τρούμαν διατυπώνει το 1945 το 'δόγμα Τρούμαν'. Η πολιτική αυτή είναι γνωστή ως 'πολιτική της συγκράτησης' και υλοποιήθηκε με τις εξής ενέργειες: (μονάδες 3)

3

- Μ.2 • Παρέχεται αμερικανική βοήθεια στα κυβερνητικά στρατεύματα στην Ελλάδα και έτσι κατορθώνουν να νικήσουν τους κομμουνιστές το 1949.
- Μ.3 • Στις ζώνες κατοχής των Αμερικανών, Άγγλων και Γάλλων στη Γερμανία ιδρύεται η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με

τις δικές της κρατικές δομές και έδρα τη Βόννη. Οι Σοβιετικοί αντιδρούν με τον αποκλεισμό του Βερολίνου.

- Μ. 4
- Μετά την εισβολή της **Βόρειας Κορέας** (κομμουνιστικής) στη **Νότια** (που ελέγχεται από τους Αμερικανούς) το 1950, οι Ηνωμένες Πολιτείες ζητούν από τα Ηνωμένα Έθνη να καταδικάσουν την επίθεση της Βόρειας Κορέας και να ζητήσουν από τα μέλη τους να βοηθήσουν τη Νότια Κορέα. Η κατάσταση εγκυμονούσε τον κίνδυνο παγκόσμιας σύρραξης, τελικά όμως οι δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις δέχονται την επαναφορά της κατάστασης πριν από την εισβολή της Βόρειας Κορέας. (μονάδες ~~X~~)

Επίσης δημιουργούνται στρατιωτικοί συνασπισμοί μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και των συμμάχων τους, οι οποίοι έχουν ως στόχο την περικύκλωση των κομμουνιστών και την παρεμπόδιση της επέκτασής τους. Οι συνασπισμοί αυτοί είναι οι εξής:

- Μ
Δ
- Ο **Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου**, γνωστός ως Ν.Α.Τ.Ο (North Atlantic Treaty Organization) με 15 κράτη. Ιδρύεται τον Απρίλιο του 1949. Τα μέλη του δρουν από κοινού στο στρατιωτικό, πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό τομέα. Ουσιαστικό χαρακτηριστικό του οργανισμού αυτού είναι η διαρκής παρουσία αμερικανικών στρατευμάτων στην Ευρώπη.
 - Ο **Οργανισμός Συμφώνου Νοτιοανατολικής Ασίας** (Ο.Τ.Α.Σ.Ε.), που ιδρύθηκε το 1954 και διαλύθηκε το 1975.
 - Ο **Οργανισμός Κεντρικού Συμφώνου** (C.E.T.O.), που ιδρύθηκε το 1959.

Παράλληλα οι Ηνωμένες Πολιτείες εγκαθιστούν **στρατιωτικές βάσεις** σε ολόκληρο τον κόσμο, το δε 1959 διαθέτουν 1400 τέτοιες βάσεις. (μονάδες ~~X~~)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Οι ερωτήσεις του Μέρους Γ΄, όλες από την Ιστορία της Κύπρου, απαιτούν σύντομη απάντηση (10 περίπου γραμμές). Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 10 μονάδες (2X10=20).

ΕΡΩΤΗΣΗ 1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

Τι προέβλεπε η «Βούλλα» που εξέδωσε ο Πάπας Αλέξανδρος Δ΄ το 1260 μ.Χ. για την Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου;
(Ιστορία της Κύπρου, Μεσαιωνική-Νεότερη, σελ. 26)

Η «Βούλλα» όχι μόνο επικύρωνε αλλά και ενίσχυε την υποτέλεια της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου στη Λατινική. (μονάδες 2) Προέβλεπε τα εξής:

- Το αξίωμα του Ορθόδοξου Αρχιεπισκόπου θα εκαταργείτο, μετά το θάνατο του τελευταίου Αρχιεπισκόπου Γερμανού.
- Στην Κύπρο θα υπήρχαν μόνο τέσσερις επίσκοποι αντί δεκατέσσερις που ήταν πριν και οι οποίοι θα υπάγονταν στο Λατίνο Αρχιεπίσκοπο.
- Οι νεοεκλεγόμενοι Ορθόδοξοι επίσκοποι θα έδιναν όρκο πίστης και υποταγής στους Λατίνους επισκόπους της περιφέρειάς τους.
- Οι Ορθόδοξοι επίσκοποι θα έπρεπε να εγκατασταθούν σε χωριά.
- Το μοναδικό κέρδος της Ορθόδοξης Εκκλησίας ήταν ότι οι Ορθόδοξοι επίσκοποι θα μπορούσαν να ασκούν τα καθήκοντά τους χωρίς επεμβάσεις των Λατίνων. (μονάδες 8)

ΕΡΩΤΗΣΗ 2 (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

Να παρουσιάσετε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες η Κύπρος παραχωρήθηκε στην Αγγλία από την Τουρκία το 1878.
(Ιστορία της Κύπρου, Νεότερη-Σύγχρονη, σελ. 123)

Ο Ρωσοτουρκικός Πόλεμος του 1877-1878 κατέληξε σε ήττα της Τουρκίας και είχε ως αποτέλεσμα την υπογραφή της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου. Με τη Συνθήκη αυτή ήταν φυσικό να εξυπηρετούνται τα ρωσικά συμφέροντα στη Βαλκανική Χερσόνησο και στην Ανατολική Μεσόγειο, αφού οι Ρώσοι ήταν οι νικητές του πολέμου. Οι άλλες όμως Μεγάλες Δυνάμεις δεν τη δέχτηκαν και επεδίωξαν την αναθεώρησή της. Αποτέλεσμα των προσπαθειών τους αυτών ήταν η σύγκληση του Συνεδρίου του Βερολίνου (1878), το οποίο τελικά αναθεώρησε τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου. Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου είχε ανησυχήσει περισσότερο την Αγγλία, γι' αυτό και υποσχέθηκε στην Τουρκία ότι θα υποστήριζε τα συμφέροντά της στο Συνέδριο του Βερολίνου και ότι θα της πρόσφερε στρατιωτική βοήθεια για υπεράσπιση των ασιατικών της εδαφών, σε περίπτωση ρωσικής επίθεσης, με τον όρο να της παραχωρήσει την Κύπρο. Η Τουρκία αποδέχθηκε το αίτημα των Άγγλων και η συμφωνία αυτή

οριστικοποιήθηκε με την υπογραφή μυστικής συνθήκης αμυντικής συμμαχίας μεταξύ τους, στο πλαίσιο του Συνεδρίου του Βερολίνου. Κατ' αυτό τον τρόπο άρχισε η Αγγλοκρατία στην Κύπρο (12 Ιουλίου 1878).

ΕΡΩΤΗΣΗ 3 (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

Να παρουσιάσετε τα μειονεκτήματα των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου. (Ιστορία της Κύπρου, Μεσαιωνική-Νεότερη, σελ. 244-255)

Οι Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου είχαν πολλά μειονεκτήματα.

- Ο συνεταιρισμός που καθιερωνόταν μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων στη διοίκηση ήταν δυσανάλογος προς την πληθυσμιακή τους αναλογία, που ήταν 82% Έλληνες και 18% Τούρκοι.
- Οι Τούρκοι είχαν 30% στη Βουλή, το υπουργικό συμβούλιο και τη δημόσια υπηρεσία και 40% στο στρατό και την αστυνομία.
- Ο Έλληνας πρόεδρος και ο Τούρκος αντιπρόεδρος είχαν δικαίωμα αρνησικυρίας (veto) σε πολιτικά, οικονομικά και αμυντικά ζητήματα.
- Διαχωρισμός των δημαρχείων στις κυριότερες πόλεις.
- Χωριστή ψηφοφορία και πλειοψηφία των βουλευτών κάθε κοινότητας στη Βουλή για τη ψήφιση του προϋπολογισμού του κράτους.
- Δημιουργήθηκαν δύο κοινοτικές συνελεύσεις, μια ελληνική και μια τουρκική, η καθεμιά δε ασχολείτο με τα θρησκευτικά, εκπαιδευτικά και πολιτιστικά θέματα της κοινότητάς της.
- Με βάση τη Συνθήκη Συμμαχίας εγκαταστάθηκε στην Κύπρο ελληνική στρατιωτική δύναμη (ΕΛΔΥΚ) από 950 άνδρες και τουρκική (ΤΟΥΡΔΥΚ) από 650 άνδρες.
- Διατήρηση στο νησί κυρίαρχων αγγλικών βάσεων.

----- ΤΕΛΟΣ -----

5 x 2
ορθή η
απάντηση